

PORNO BALADA

Ako govorim u svoje ime, dok čitam neku pesmu postoje dva pitanja koja me najviše zanimaju. Prvo je tehničko: „Ovde se radi o jezičkoj novini. Kako je to postignuto?“ Drugo je u mnogo širem smislu moralno: „Ko je taj ko boravi u ovoj pesmi? Šta je za njega dobar život ili dobro mesto? Ili ono što je zlo? Šta krije od čitaoca? Šta je to što i od samoga sebe krije?

Pitanja je postavio Dabl-ju Ejdž Oden [W. H. Auden], novoizabrani profesor poezije na Korpus Kristi koledžu oksfordskog univerziteta, u svojoj pristupnoj besedi 1956. godine.¹ Kao i u naslovu knjige eseja u kojoj je štampana beseda, u ovim pitanjima nalazimo tragove autorovog dijaloga sa Šekspirom. *Bojadžijska ruka [Dyer's hand]*² deo je sedmog stiha CXI soneta u kojem Šekspir lamentira nad svojom sudbinom glumca, i javnog lika, izložene uticajima života/scene kao što *bojadžijska ruka* poprima tonove tkanine koju boji. Pitanja „dobrog života i dobrog mesta“, „ili onog što je zlo“, takođe su Šekspirova i promiču kroz VXVI, CXIV, CXVI i CXXIX sonete, dok su ona preostala – vezana za tajenja, skrivanja i krivice – posejana posvuda, kako kod Šekspira tako i kod Odena. Danas bismo najverovatnije obrnuli redosled ovih pitanja i započeli najpre s vivisekcijom tajni koje pesnik krije od svojih čitalaca – verovatno i ne obazirući se na to šta bi on mogao da krije od samoga sebe – ubeđeni da mehanizmi skrivanja tek podstiču njegovu izvanrednu poetsku aktivnost. Tehničko umeće i jezička novina, zanimale bi samo one upućene.

Uporne kontroverzne glasine sedamdesetih godina prošlog veka pratile su *porno* pesmu „Platonski udarac (dokoličarska balada)“. Nakon šezdeset godina od njenog nastanka, poznat nam je sadržaj pisma³ koje je Oden uputio Česteru Kalmanu [Chester Kallman] i intrige vezane za pesmu su nestale. Pesmu nalazimo u antologijama dok analize njene forme ukazuju na Odenovo umeće poetskog majstora. Izgleda, međutim, da tajna koju ova balada neskriveno otkriva i dalje ostaje provokativna.

Prekucavana i prepisivana najpre u najbližem krugu prijatelja, pesma je dospela u ruke Eda Sandersa [Ed Sanders] koji u svom časopisu *Fuck you | a magazine of the arts*⁴ objavlju-

¹ W. H. Auden, *Dyer's hand*, London, Random house, 1962, str. 50-51.

² Videti, William Shakespeare, *Sonnets*, CXI, „And almost thence my nature is subdued / To what it works in, like the dyer's hand: / Pity me then and wish I were renew'd“.

³ U Odenovoj zaostavštini se nalazi pismo od 13. decembra 1948: „Odlučivši da bi u Odenovom korpusu [*Auden Corpus*] trebalo da postoji nešto tako, pišem sasvim pornografsku pesmu: Platonski udarac. I ti bi trebalo da napišeš jednu o Glavnom Delu [*Major Act*, tj. sodomija]. Koviči [Covici] bi trebalo da ih štampa ispod ruke na plastificiranom papiru za pokvarene matore milionere; to će nam obojici doneti neverovatnu zaradu.“ Humphrey Carpenter, *W. H. Auden: A Biography*, London, Allen & Unwin, 1981, str. 213.

⁴ Br. 5, god. 8, mart 1965, s različitom paginacijom.

je prvu i petnaestu strofu. Pjesma tada još uvek nema naslov, ali je opisana kao „pohotna i ugrabljena iz Odenovih beležnica“. Odjek koji je prouzrokovala izazvao je pojavu posebnog „Trade“ izdanja, ali ovoga puta sa originalnim naslovom i uz poštovanje poretka svih strofa. Pamflet je još jednom 1966. štampan u Njujorku pre nego što je dospelo i do Engleske, gde pesmu objavljuje Bil Butler [Bill Butler] u martu 1967. godine. Primerak tog izdanja se sada nalazi u Britiš muzeju i Bodleian biblioteci. Pošto je pesma uvek objavljivana bez njegovog pristanka, Oden se žalio jednom prijatelju rečima: „Kada sam depresivan, osećam kao da je to jedina moja pesma koju su hipici pročitali.“⁵ Uprkos svedočanstvima o postojanju privatnih sedeljki tokom kojih je tih godina i sâm čitao ovu pesmu, Oden negira da je njen autor i odbija ček u vidu honorara koji mu 1970. šalje časopis *Avant-garde* [nakon njenog bespravnog objavljivanja].

Kao i mnoge njegove pesme, „Platonski udarac (dokoličarska balada)“ predstavlja tehničko remek-delo. Napisana u sinkopiranom metru koji Oden oponaša po uzoru na arturovski ciklus „Logres kroz oči pesnika Taliesina“⁶ [*Taliessin through Logres*, (1938)], rimokatoličkog pesnika Čarlsa Vilijamsa, pesma bi mogla da se smatra delom veće celine ili ciklusa. Oden je u to vreme (1948) radio na „Ostrvu zadovoljstva“ [*Pleasure Island*] i „Pohvali krečnjaku“ [*In Praise of Limestone*], takođe homoerotskim fantazijama. Istu formu, još istančaniju, primenio je i u pesmi „Letopis gradu“ [*Memorial for the City* (1949)] posvetivši je pesniku i prijatelju Vilijamsu.

Prevod podnaslova je opterećen višeznačnošću jer imenica „lay“ u „A Day For A Lay“ može označavati baladu kao književni rod, ali i snošaj, dok sintagma „lay day“ u pomorskom jeziku predstavlja „dan zastoja, dan za odmor“. Balada se sastoji iz trideset četiri katrene, dok je rima ABAB teško prenosiva. Svaki stih je dug deset do šesnaest slogova, svi imaju pet stalnih naglašavanja. U rečniku su prisutni arhaizmi („lofty“, „beheld“), vulgarni izrazi („cock“, „arse“, „spunk“) kao i retke reči („suture“, „indwelling“). Sporadične unutrašnje rime, isto tako neprevodive, „fresh flesh“, „the charms of arms“, „the shock of his cock“, „quick to my licking“, „sluices of his juices“, „the notch of his crotch“, deluju nevešto i trapavo, ali njihovom akumulacijom, slika koju dočaravaju postaje nam bliska. Sâm narativ je pornografski krajnje konvencionalan. Pun je opštih mesta i stereotipova. Ljubavnik se zove Bad [Bud], pupoljak, klica, zametak i početak. Upadljiva je logoreična fetišizacija usta jer pesnik istovremeno ispunjava dva važna dela: ispevava baladu i obavlja felaciju.

„Shall I rim you?“ [„Da te opalim?“], pita ljubavnik;

„Shall I rim you?“ [„Da te opevam?“], pita pesnik.

⁵ Pismo upućeno Monrou Spirsu [Monroe Spears], 18. novembra 1967. Videti Gregory Woods, „W. H. Auden“, u *Articulate Flesh: Male Homo-eroticism and Modern Poetry*, New Haven, London, Yale University Press, 1987, str. 312.

⁶ David Llewellyn Dodds ur, „Charles Williams“, u *Arthurian Poets*, London, Boydell & Brewer, 1991.